

Тешко е да се замисли да се пишува за животот во градот, а при тоа да не се спомне или, пак, да се прескокне славниот "градски шетач" или поточно - автобусот и автобускиот превоз и сообраќај. Зашто, има ли поголем шетач низ градот, низ сите негови лавиринти и тајни, од автобусот, кој сепак ги преживеа и ги надживеа, барем кај нас, сите други модерни превозни средства!

Во сегашниот сообраќаен хаос кој го живее Скопје, спонтано во мислите ни доаѓаат сликите од мирниот град пред земјотресот. Најсилен спомен ни се двокатните англиски автобуси "Лејланд". Каков само незаборавен "англиски шмек" му даваа тие возила кои сообраќаа низ градот пред катастрофалниот земјотрес! Какво задоволство беше како дете да се искачиш на "вториот кат" од автобусот и оттаму горделиво да ги разгледуваш улиците, минувачите, дрворедите на "Илинденска", чии гранки, удирајќи во прозорците, создаваа незаборавна музика!

Денес, по толку многу години, нашите животи, на еден или на друг начин, повторно се поврзани со нив, со автобусите. На поранешната станица за приградските автобуси на кејот на Вардар, во близината на МАНУ, постојано го сретнував Петре, мојот другар од основното училиште. Сега, на почетокот на оваа 2005 година, речиси сите станици, меѓуградски, приградски, меѓународни, се преместени кај Новата железничка станица. Пред оваа преселба, Петре во рацете обично држеше метален алат, одејќи кон некој од автобусите на ЈСП паркиран во близината. Тој се грижеше за одржувањето и за поправката на приградските автобуси.

- Почекај ме за момент, веднаш се враќам - велеше Петре,

а јас се упатував кон малата, неугледна, зелена барака, која им служеше како еден вид канцеларија. Се враќаше разнежнет и насмеан.

- Е, мој Данило, ми вели, гледаш ли како целиот живот ми е поврзан со автобусите? Се сеќаваш, татко ми беше возач во ГСП, а сега, еве, и јас повторно сум со нив. Со автобусите.

И навистина, по игра на судбината, заради него и нашето дружење, и мене цел живот автобусите ми беа блиски. Заедно учевме во Основното училиште "Тефејуз" ("Никола Вапцаров"), а бидејќи Петре живееше во близината, по часовите одевме кај него дома. Татко му, возач на автобус, нè земаше повремено на прошетка низ градот, а ние знаевме и непоканети да го пречекаме на некоја скопска улица. Имавме

вистинска привилегија, чест, да бидеме блиски со возачот, и на тоа бевме особено горди.

Зашто да се биде возач, и тоа возач на градски автобус, не беше шега.

Целиот град беше наш, се возевме со "Лејландите", а подоцна и со "ФАП" автобусите кога беа вклучени во сообраќајот.

Денес може полесно да се реконструира тој скопски феномен на градскиот сообраќај по Втората светска војна: од зачуваните документи, од монографиите, од кажувањето на постарите, од нашето детско искуство.

Всушност, целата приказна почнува во 1947 година, кога Градскиот народен одбор донеле решение за формирање "Градско претпријатие за ауто-транспорт со седиште во Скоп-

је". На крајот на таа година и на почетокот на следната, низ улиците на градот се појавиле првите автобуси како јавен превоз. Тоа главно биле возила заплени во Втората светска војна. Возила едноставни и дотраени, но радоста на граѓаните била голема и неповторлива.

Веќе кон педесеттите години биле набавени нови автобуси од француската марка "Рено", а во 1953 година пристигнале и првите двокатни, од марката "АЕЦ". Помалку е познато дека тие имале дрвена конструкција, а веќе во 1956 година се набавени металните "Лејланди".

ВАРНОСТ НА МЕТРОПОЛАТА

Според евиденцијата, таа година имало вкупно 48 автобуси. Тоа е "златното време" на скопскиот јавен превоз од кое и нам ни останале најмногу убави спомени. Релацијата на некои од нив е следната - од Автокоманда, преку скопскиот Кеј и Плоштадот до Паркот и Техничкото училиште. Подоцна, некои поаѓале и од населбата "Пролет" и оделе до Паркот и Зоолошка, а имало и други релации. Веќе во 1957 година, заради униформирање на возниот парк, се укинали двокатните автобуси, се купиле нови и во сообраќај се воведени "фаповите" возила, кои го "преживеаја" земјотресот и се употребуваа сè до 1964 година.

Денес, познатиот градски шетач или автобусот на ЈСП, е модерен, еколошки, и како што е редот мора да се соочи

со предизвиците на времето: плуралистичко - се јавуваат некои нови шетачи како приватни, индивидуални превозници. Доаѓа дури и до остра борба меѓу "црвените" и "зелените" шетачи, меѓу државните и приватните превозници. Конкуренцијата секогаш е добра, ако е на задоволство на граѓаните, и ако може да реши барем дел од сегашниот сообраќаен хаос во градот. А неговото височество - градскиот шетач мора постојано да води грижа за сопствениот дигнитет и дигнитетот на граѓанинот.

Тешко е од денешен аспект да се каже каква ќе биде судбината на Скопје со друг јавен превоз, пред сè, со трамвајот. На почетокот на XX век, во Скопје бил донесен трамвај купен од Виена, кој функционираше на коњска влеча. Дури има-

ло и два вида такви трамваи, а денес, по толку многу години - ниту еден. Кон средината на осумдесеттите години од минатиот век пропадна идејата да се воведат трамвајски превоз во градот, а некои од коридорите кои се спомнуваа, требаше да бидат на релацијата од Горче Петров и Бутел - север до Транспортниот центар.

Во исчекување на иднината, да не го забораваме, и да му ја оддаваме достоината почит на неговото височество градскиот шетач - автобусот. Зашто, по сè изгледа, уште долго време ќе другаруваме со него. Трамвајот, трелејбусот - останаа само далечен сон за скопјани, за сè побројните жители на метрополата.

R. РАФАЈЛОВСКИ
КОНСАЛТИНГ

НОВО ПРЕТПЛАТЕТЕ СЕ

Во рамките на претплата за 2005 година ќе го добиете засега **Единственото Мултимедијално CD** во Република Македонија од оваа проблематика. Комплетниот **P-Регистар** освен во печатената форма ќе го добиете и во електронска форма. Со инсталацијата на добиеното CD и по завршување на процедурата за неговото кретавање Вие ќе имате можност секојдневно да го ажурирате P-Регистарот. По пат на наједноставната команда **АЖУРИРАЈ** со посетата на нашата веб-страница дневно ќе ги внесувате измените, **ВЕДНАШ** по нивното објавување. Постојаната горлива тема за спорото пристигање на податоците е сеќе мислето до колку сте наши претплатници. Покрај ова ќе добиете уште едно **CD на крајот на 2005 година** со списанието **Репрезент** и **Даночен практикум** со што трајно ќе ги сочувате списанијата.

Сето ова во рамките на истата цена од само 14.700 денари.

ПОЧИТУВАНИ КОМИТЕНТИ!

Пред Вас е пошудата на **РАФАЈЛОВСКИ КОНСАЛТИНГ** за претплата на стручните списанија **РЕПРЕЗЕНТ** и **P-Регистар** за 2005 година. Списанието **РЕПРЕЗЕНТ** содржински е многу разновидно, ги разработува сите најактуелни и најгорливи теми од селското стопанство, работење, почнувајќи од двокатите, сметководството, фирмите, финансните, менаџментот, берзата, правото и многу други области. Во **ДАНОЧНИОТ ПРАКТИКУМ**, што го подготвуваме во рамките на списанието **РЕПРЕЗЕНТ**, нашите припадници стручњаци од оваа област ги објаснуваат проблемите со кои се соочувате, за данокот на додадена вредност, за персоналниот данок, за данокот на добивка и данокот на имот. **Специјалното издание на РЕПРЕЗЕНТ** содржи упатства за составување на годишна сметка. **P-Регистарот** е во пластични корици, со подвижни листови на основното издание во кое се содржани упатства и даде водитоци што Ви се потребни во секојдневното работење и кои редовно ќе се ажурираат.

P-Регистарот е поделен на 8 дела и тоа:

- Алфубен регистар на прописи
- Надоместоци
- Прописи
- Уплатни сметки и шифри на плаќање
- Камати, коефициенти
- Плаќања
- Други информации
- Курсни листи

P-Регистар на мултимедијално CD! Списанието **РЕПРЕЗЕНТ** и **ДАНОЧНИОТ ПРАКТИКУМ** на мултимедијално CD!

На нашата веб-страница на интернет ги добивате сите податоци со однајкре додена шифра.

Користете ја нашата интернет-страница!

ЕДНА ПРЕТПЛАТА 54:

- 25 СПИСАНИЈА
- 2 МУЛТИМЕДИЈАЛНИ CD-а
- 1 P-РЕГИСТАР И 16 ДОПОЛУВАЊА

Со поштом,
Вери Рафајловска

- 25 СПИСАНИЈА РЕПРЕЗЕНТ
- 2 Броја ДАНОЧЕН ПРАКТИКУМ
- 1 P-Регистар со основна вложка со преку 300 СТРАНИЦИ И 16 ДОПОЛУВАЊА
- 1 Специјално издание
- 2 Мултимедијални CD-а

НОВО

САМО ЗА 14.700 ДЕНАРИ